

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥΣ

1. ΑΜΥΝΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

Την περίοδο 1996-2003 πραγματοποιήθηκε ένα γιγαντιαίο πρόγραμμα εκσυγχρονισμού των ενόπλων δυνάμεων. Ειδικά, η τελευταία φάση των αλλαγών, που ξεκίνησε στις αρχές του 2002 και θα ολοκληρώθηκε το 2003, αποτελεί επανάσταση στη δομή και λειτουργία τους τα τελευταία πενήντα χρόνια.

Η Νέα Δημοκρατία επέλεξε να εγείρει θέματα διαφάνειας στους εξοπλισμούς και να αποπροσανατολίσει την κοινή γνώμη από το πραγματικό έργο που επιτελέστηκε από χιλιάδες στελέχη με στόχο την προώθηση της αναδιοργάνωσης και τη δημιουργία ενός σύγχρονου ευρωπαϊκού επιπέδου στρατεύματος.

Μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '90, οι αμυντικές δαπάνες της χώρας αντιστοιχούσαν, με μικρές διακυμάνσεις, στο 3% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ), κοντά στο μέσο όρο των χωρών του ΝΑΤΟ. Από το 1996, οι δαπάνες αυξήθηκαν σημαντικά, με την υλοποίηση φιλόδοξων εξοπλιστικών προγραμμάτων, και έφτασαν το 5% του ΑΕΠ το 2000. Το ποσοστό αυτό ήταν το υψηλότερο στο ΝΑΤΟ και περίπου τριπλάσιο σε σχέση με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Δίνει το μέτρο της προσπάθειας που κατέβαλε η Κυβέρνηση, και ο λαός από το υστέρημά του, για τον εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση των Ενόπλων Δυνάμεων της χώρας.

Οικονομικός στόχος της αναδιοργάνωσης των Ενόπλων Δυνάμεων ήταν η μείωση των αμυντικών δαπανών κάτω από το 4% του ΑΕΠ από το 2004. Για την εξασφάλιση της υλοποίησης των οικονομικών στόχων δημιουργήθηκε η Γενική Γραμματεία Οικονομικού Σχεδιασμού και Αμυντικών Επενδύσεων.

Το ποσοστό των αμυντικών δαπανών στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν μειώθηκε από 4,9% το 2000, σε 3,5% το 2003 με στόχο να πέσει στο 2,8% το 2008, απελευθερώνοντας πρόσθετους πόρους για την άσκηση κοινωνικής πολιτικής. Ο περιορισμός των αμυντικών δαπανών σε επίπεδα της τάξης κάτω του 3% επιτυγχάνεται με:

- Τη συγκράτηση των εξοπλιστικών δαπανών, διότι πλέον η χώρα μας έχει ήδη προμηθευτεί όλα τα μεγάλα οπλικά συστήματα υψηλού κόστους (αεροσκάφη, άρματα μάχης, ελικόπτερα κλπ). Η Ελλάδα τώρα έχει κυρίως ανάγκη από «έξυπνα» όπλα, καθώς και συστήματα διοίκησης και ελέγχου. Οι πιστώσεις του ΕΜΠΑΕ 2001-2005 έχουν δεσμευθεί μόνο κατά ένα μέρος. Παραμένουν συνολικά αδιάθετες πιστώσεις από τις εγκεκριμένες οροφές του ΕΜΠΑΕ 2001-2005 σύμφωνα με τις αποφάσεις ΚΥΣΕΑ, ύψους 7,2 δισ. ΕΥΡΩ, σημαντικό μέρος των οποίων μπορεί να επανεξεταστεί ανάλογα με τις εξελίξεις στις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Επίσης, μελλοντικά προγράμματα υψηλού κόστους που συζητούνται για ένταξη στο νέο ΕΜΠΑΕ 2006-2010, μπορεί να μετατεθούν για αργότερα (μετά το 2008). Παράλληλα, αποσύρονται με ταχείς ρυθμούς παλαιά οπλικά συστήματα, παρωχημένης τεχνολογίας, στο Στρατό, το Ναυτικό και την Αεροπορία, που είχαν εξαιρετικά υψηλό κόστος συντήρησης.
- Τη δραστική μείωση των λειτουργικών δαπανών, μέσα από την ανασύνταξη, τον εξορθολογισμό και την εξυγίανση της οικονομικής λειτουργίας των ενόπλων δυνάμεων. Εκτιμάται ότι μετά τις αποφάσεις του ΚΥΣΕΑ το Νοέμβριο του 2003, για τη νέα δομή δυνάμεων, οι λειτουργικές δαπάνες περιορίζονται κατά 18% την επόμενη τριετία. Η μείωση των λειτουργικών δαπανών, προκύπτει (α) από την απόσυρση παλαιών οπλικών συστημάτων που έχουν υψηλό κόστος συντήρησης, (β) την αναδιοργάνωση που οδηγεί στην κατάργηση μεγάλου αριθμού σχηματισμών μονάδων και στρατοπέδων, και (γ) από την ολοκλήρωση της

διακλαδικότητας στις υποστηρικτικές υπηρεσίες με εξάλειψη των επικαλύψεων.

Η χώρα μας έχει πραγματοποιήσει σημαντικές προμήθειες σύγχρονων οπλικών συστημάτων σε όλους τους τομείς, οι οποίες ολοκληρώνονται έως το 2004. Η απόκτηση των 60 αεροσκαφών F-16 και των 15 αεροσκαφών Mirage, των τεσσάρων υποβρυχίων τύπου 214, των πέντε ΤΠΚ τύπου SUPER VITA, των αρμάτων μάχης τύπου Leopard, καθώς και η ενίσχυση της αντιαεροπορικής άμυνας με τους πυραύλους PATRIOT, TOR M1 και S-300, έχουν διαμορφώσει μια σύγχρονη και ισχυρή επιχειρησιακή δύναμη.

Η έμφαση τα επόμενα χρόνια μπορεί πλέον να δοθεί στη βέλτιστη αξιοποίηση των οπλικών συστημάτων με την ενίσχυση της επιχειρησιακής τους εκμετάλλευσης. Ειδικότερα, απαιτείται η ενίσχυση της διαλειτουργικότητας των επιμέρους συστημάτων, η αρτιότερη τεχνική υποστήριξη, καθώς και η ολοκληρωμένη ένταξή τους στον επιχειρησιακό σχεδιασμό.

Στο πλαίσιο του αμυντικού δόγματος της χώρας, απαιτείται συνεχής αξιολόγηση και επανεξέταση των αναγκών, ανάλογα με τις διαμορφούμενες ανάγκες και τις εξελίξεις στην τεχνολογία. Φυσικά, πάντοτε προκύπτουν νέες ανάγκες, όπως αυτές που εστιάζονται στα συστήματα επικοινωνιών, διοίκησης και ελέγχου και ηλεκτρονικού πολέμου, οι οποίες αντιμετωπίζονται στο νέο εξοπλιστικό πρόγραμμα.

2. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ

Οι προμήθειες των ενόπλων δυνάμεων πραγματοποιούνται με πιστή τήρηση των διαδικασιών που προβλέπονται από το Π.Δ. 284/89. Η εφαρμογή αυτών των διατάξεων σε κάθε συγκεκριμένη προμήθεια ελέγχεται από τις υπηρεσίες και τους νομικούς συμβούλους. Οι αξιολογήσεις των προσφορών και οι διαπραγματεύσεις διεξάγονται από

ανεξάρτητες επιτροπές οι οποίες στελεχώνονται από αξιωματικούς της ΓΓ και των επιτελείων και πολιτικούς υπαλλήλους.

Στις επιτροπές προγραμμάτων με υψηλό προϋπολογισμό προέδρευε ανώτατος αξιωματικός που οριζόταν από τα Γενικά Επιτελεία. Για παράδειγμα στα άρματα μάχης πρόεδρος στη τελευταία και καθοριστική φάση αξιολόγησης είχε οριστεί ταξίαρχος, ο οποίος προήχθη σε αντιστράτηγο από τη σημερινή πολιτική ηγεσία και ορίστηκε β' υπαρχηγός ΓΕΣ ενώ στην επιτροπή διαπραγματεύσεων ορίστηκε πάλι άλλος ταξίαρχος από τη διεύθυνση τεθωρακισμένων. Δεν υπάρχουν περιθώρια για παρεμβάσεις και παρεκκλίσεις από το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο. Είναι άλλωστε τόσο ισχυρός ο ανταγωνισμός μεταξύ των εταιριών που δραστηριοποιούνται στο χώρο που θα ήταν αδιανόητο να υποθέσει κανείς, ότι θα επέτρεπαν οι ίδιοι οι ενδιαφερόμενοι την καταστρατήγηση των σχετικών διαδικασιών χωρίς προσφυγή στη δικαιοσύνη.

Κατά το 2002 οι αποφάσεις που ελήφθησαν από το ΚΥΣΕΑ για τα 10 μεγάλα προγράμματα αποτελούσαν τις απόλυτα τεκμηριωμένες επιλογές των επιτελείων. Υπήρξε πλήρης αποδοχή και ικανοποίηση από τη στρατιωτική ηγεσία για την υλοποίηση των προτάσεων που η αναγκαιότητα τους είχε εγκριθεί από τα ανώτατα συμβούλια των επιτελείων. Η ορθότητα των επιλογών και η αξιοπιστία των συστημάτων δεν αμφισβητήθηκε από κανένα γνώστη των θεμάτων και ειδικά τους τελικούς χρήστες. Για το λόγο αυτό η Νέα Δημοκρατία έκανε αντιπολίτευση με βάση υπονοούμενα, σκιές και επίκληση της διαπλοκής.

Για την ενίσχυση της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών συγκροτήθηκε η Γενική Γραμματεία με νέα όργανα ελέγχου των σχετικών διαδικασιών. Κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων υπάρχει σήμερα εντονότερη παρουσία εξειδικευμένων νομικών οι οποίοι συνεπικουρούν τους αξιωματικούς των επιτροπών με στόχο την προστασία του δημοσίου συμφέροντος.

Αποτέλεσμα αυτών των μέτρων είναι η ακύρωση διαδικασιών για προγράμματα που παρουσίαζαν προβλήματα εντός του 2002 συνολικού ύψους 750 εκατ ΕΥΡΩ, όπως του συστήματος αυτοπροστασίας των F-16 ACHILLEAS λόγω του ρίσκου ανάπτυξης (αντικαταστάθηκε με το ΑΣΠΙΣ II), το ένα ουκρανικό ZUBR που παρουσίαζε προβλήματα ρωγμών στο σκάφος, τα ταχύπλοα των ειδικών δυνάμεων λόγω υπέρβασης προϋπολογισμού κλπ.

Επίσης, η πολιτική ηγεσία του ΥΠΕΘΑ μείωσε σημαντικά τον αριθμό των συστημάτων σε κάθε προμήθεια με στόχο τη συγκράτηση και μείωση των αμυντικών δαπανών. Ενδεικτικά αναφέρεται η μείωση των αρμάτων από 246 σε 170, των υπό εκσυγχρονισμό υποβρυχίων από 4 σε 3, των μεταφορικών αεροπλάνων από 15 σε 12, των ελικοπτέρων ΑΡΑΧΗ από 24 σε 12, των μεταφορικών ελικοπτέρων από 65 σε 42. Οι ενέργειες αυτές δεν συνάδουν με καθεστώς αδιαφάνειας μίζας και διαπλοκής.

Είναι γνωστή η πρακτική της Νέας Δημοκρατίας στην αντιπολίτευση να καταθέτει σωρεία ερωτήσεων με βάση δημοσιεύματα και φημολογίες, χωρίς στοιχεία και τεκμηρίωση. Με αυτό τον τρόπο όμως σύρθηκε πίσω από τις αντιπαραθέσεις συμφερόντων. Θυμίζω την περίπτωση του άρματος μάχης, με καταγγελίες για υπερβάσεις στο κόστος του προγράμματος και άλλες μεθοδεύσεις. Ποια είναι η πραγματικότητα; Το κόστος του προγράμματος δεν θα υπερβεί τα 1,702 εκατ ΕΥΡΩ δηλαδή 580 δισ. δραχμές έναντι των 750 δισ. που προβλεπόταν στο ΕΜΠΑΕ 2001-2005. Υπέγραψα ήδη, την τελική διαμόρφωση του άρματος που αντιστοιχεί στο προαναφερόμενο κόστος. Προς τι λοιπόν όλος αυτός ο θόρυβος; Ποιους εξυπηρετεί; Όχι βέβαια την εθνική άμυνα και τη διαφάνεια.

Οι εξοπλιστικές προμήθειες πραγματοποιούνται σύμφωνα με το νόμο, ο οποίος προβλέπει διαγωνιστικές διαδικασίες και απευθείας διαπραγματεύσεις με κατασκευάστριες εταιρίες, χωρίς τη

διαμεσολάβηση τρίτων. Η αντιπολίτευση εστιάζει την κριτική της στο θέμα των απευθείας διαπραγματεύσεων. Δεν είναι βέβαια ελληνικό φαινόμενο. Στη Βρετανία, κατά τη τελευταία 5ετία, το 25% των προμηθειών σε ετήσια βάση (περίπου 3,5 δις ΕΥΡΩ το χρόνο όσο είναι το σύνολο του εξοπλιστικού προϋπολογισμού της Ελλάδας) γίνεται αποκλειστικά με απευθείας διαπραγματεύσεις χωρίς διαγωνισμό. Σε ορισμένους τομείς όπως η ναυπήγηση πλοίων του πολεμικού ναυτικού των ευρωπαϊκών χωρών, η διαδικασία αυτή αποτελεί τον κανόνα. Με αυτό τον τρόπο στηρίζεται άμεσα η ναυπηγική βιομηχανία σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες.

Για λόγους χρηματοδότησης, οι προμήθειες πραγματοποιούνται σταδιακά με αποτέλεσμα οι ανάγκες των ενόπλων δυνάμεων να καλύπτονται τμηματικά. Εάν σε κάθε περίπτωση διεξάγεται διαγωνισμός τότε δημιουργείται κίνδυνος πολυτυπίας των συστημάτων με δύο αρνητικές συνέπειες:

- Αυξημένο κόστος συντήρησης και τεχνικής υποστήριξης.
- Πολυδιάσπαση της ελληνικής συμπαραγωγής σε μεγάλο αριθμό προγραμμάτων με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατή η ανάληψη εργασιών συντήρησης και τεχνικής υποστήριξης από εγχώριες μονάδες.

Αυτή η κατάσταση δεν μπορεί να συνεχιστεί στο μέλλον εάν πραγματικά θέλουμε να μειώσουμε τις αμυντικές δαπάνες.

Η μη διενέργεια διαγωνισμού δεν σημαίνει ότι δεν πιέζεται η κατασκευάστρια εταιρία. Είναι χαρακτηριστικό ότι στην περίπτωση των ΑΡΑΧΗ οι διαπραγματεύσεις διήρκεσαν πάνω από 24 μήνες και έχουν ζητηθεί έως σήμερα τρεις προσφορές, ενώ συγκρίθηκαν με την αρχική ενδεικτική προσφορά του 2000 που πήραμε από τις αμερικανικές αρχές καθώς και με προμήθειες που έχουν πραγματοποιηθεί έως σήμερα από άλλες χώρες. Το κόστος απόκτησης 16 ελικοπτέρων από το Κουβέιτ

έναντι περίπου 900 εκατ ΕΥΡΩ (τιμή ανά μονάδα 56 εκατ ΕΥΡΩ). Στη Βρετανία το κόστος της αντίστοιχης προμήθειας για 67 ελικόπτερα του ίδιου τύπου ανήλθε σε 4786 εκατ ΕΥΡΩ (τιμή ανά μονάδα 71 εκατ ΕΥΡΩ) σύμφωνα με στοιχεία του Ελεγκτικού Συνεδρίου του Ηνωμένου Βασιλείου. Στην Ελλάδα, το κόστος δεν υπερέβη τα 56 εκατ. ΕΥΡΩ ανά ελικόπτερο.

Η χώρα μας και ειδικά ο χώρος της άμυνας, δεν μπορεί να γίνει πεδίο αντιπαράθεσης οικονομικών συμφερόντων. Δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό ότι οι προμηθευτές θα επιβάλουν τις επιλογές τους. Γνώμονας των επιλογών της κάθε κυβέρνησης είναι η ενίσχυση της άμυνας της χώρας με το χαμηλότερο δυνατό κόστος. Παράλληλα, επιδιώκεται σε κάθε περίπτωση η ενίσχυση της ελληνικής αμυντικής βιομηχανίας με τη διατήρηση και διεύρυνση της απασχόλησης σε αυτή.

3. ΑΜΥΝΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Παράλληλα, με τις αποφάσεις του ΚΥΣΕΑ για τα μεγάλα εξοπλιστικά προγράμματα και τις αλλαγές που προωθήσαμε στο πλαίσιο αξιολόγησης και ανάθεσης των προγραμμάτων:

- ενισχύσαμε τη συμμετοχή της ελληνικής βιομηχανίας,
- στηρίξαμε τη βιωσιμότητα μεγάλων ελληνικών επιχειρήσεων,
- διασφαλίζουμε τις θέσεις εργασίας.

Η ενίσχυση της συμπαραγωγής αποτέλεσε για το ΠΑΣΟΚ στρατηγική επιλογή. Προς αυτή την κατεύθυνση, το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας διευκόλυνε τον καλύτερο σχεδιασμό της ελληνικής συμμετοχής, δίνοντας έμφαση στο μακροπρόθεσμο προγραμματισμό των εξοπλισμών ώστε να είναι σε θέση οι ελληνικές επιχειρήσεις να προγραμματίσουν σωστά την επενδυτική τους δραστηριότητα.

Παράλληλα, προώθησε την υπογραφή μακροχρόνιων συμφωνιών πλαίσιο. Οι συμφωνίες αυτές επιτρέπουν τον καλύτερο σχεδιασμό από

την πλευρά των επιχειρήσεων σταθερότητα στην οικονομική τους δραστηριότητα και ασφάλεια ως προς την απασχόληση.

Επίσης, η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ προώθησε συγχωνεύσεις κρατικών βιομηχανιών με στόχο τη δημιουργία οικονομιών κλίματος, καθώς και αποκρατικοποιήσεις. Η προσπάθεια αυτή διευκόλυνε και την ανάπτυξη διεθνών συνεργασιών και την συμμετοχή σε προγράμματα συμπαραγωγής οπλικών συστημάτων που πρόκειται να προμηθευθούν οι ελληνικές, αλλά και ξένες Ένοπλες Δυνάμεις.

Ήδη, η εγχώρια προστιθέμενη αξία στα κύρια εξοπλιστικά προγράμματα διαμορφώθηκε στο 20% την περίοδο 2002-03, σε ποσοστό διπλάσιο από την περίοδο 1996-2001.

Στην αμυντική βιομηχανία εργάζονται 15 χιλιάδες εργαζόμενοι. Σε αυτό τον κρίσιμο τομέα της οικονομίας, πέρα από τις μεγάλες επώνυμες επιχειρήσεις του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, δραστηριοποιούνται εκατοντάδες μικρομεσαίες επιχειρήσεις οι οποίες ενσωματώνουν καινοτομίες και σύγχρονες μεθόδους παραγωγής. Αυτές οι ΜΜΕ θα μπορούν στο μέλλον να επεκταθούν και σε άλλους παραγωγικούς τομείς.